

วัคซีนเอชพีวี กับการป้องกันมะเร็งปากมดลูก

โดย... ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย
และสมาคมมะเร็งนรีเวชไทย

คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ของประเทศไทยได้รับรองขึ้นทะเบียนวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสฮิวแมนแพปิลโลมา (Human Papillomavirus vaccine) หรือที่เรียกว่า “วัคซีนเอชพีวี” จากบริษัทผู้ผลิต 2 แห่งในปี พ.ศ. 2550 และในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการโฆษณาประชาสัมพันธ์การใช้วัคซีนนี้ต่อสาธารณชนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการป้องกันมะเร็งปากมดลูก โดยทั้งผ่านกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และทางสื่อสารมวลชน ซึ่งในบางครั้งมีข้อมูลที่ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ดังนั้น เพื่อเป็นการให้ข้อมูลที่น่าจะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการใช้วัคซีนนี้แก่ประชาชน ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยร่วมกับสมาคมมะเร็งนรีเวชไทย จึงได้ร่วมกันจัดทำคำแนะนำขึ้น

มะเร็งปากมดลูก : มะเร็งปากมดลูกในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และเป็นโรคมะเร็งที่พบมากที่สุดในประเทศไทย โดยในแต่ละปีจะมีหญิงไทยได้รับการวินิจฉัยเป็นมะเร็งปากมดลูกรายใหม่ประมาณ 6,500 – 7,000 คน ซึ่งร้อยละ 40- 50 จะเสียชีวิตจากโรค ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกจะตกประมาณ 350 ล้านบาทต่อปีและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ผู้ป่วยอาจได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคหรือจากการบำบัดรักษา ปัจจุบันเป็นที่ทราบแล้วว่า สาเหตุของมะเร็งปากมดลูกเกือบทั้งหมดเกิดจากการติดเชื้อเอชพีวี

เชื้อเอชพีวี : เชื้อเอชพีวีเป็นไวรัสที่ติดต่อผ่านทางสัมผัส โดยการสัมผัสที่หมายถึงส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดก็คือเพศสัมพันธ์ ผิวหนังหรือเยื่อเมือกของอวัยวะเพศหรือปากมดลูกเมื่อมีรอยถลอกหรือแผลจะทำให้เชื้อเข้าไปได้ เชื้อเอชพีวีมีอยู่ร้อยละ 70 ของมะเร็งปากมดลูก ที่เหลืออีกร้อยละ 30 เกิดจากเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์อื่น

เชื้อเอชพีวีชนิดก่อมะเร็งจะทำให้เซลล์บริเวณปากมดลูกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นรอยโรคก่อนมะเร็ง และถ้ารอยโรคก่อนมะเร็งนี้ไม่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาที่ถูกต้อง ก็จะกลายเป็นมะเร็งในที่สุด ดังนั้น **หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์ควรได้รับการตรวจคัดกรองหาความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูกอย่างสม่ำเสมอ** เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดมะเร็งปากมดลูก และเพื่อวินิจฉัยความผิดปกติได้ก่อนที่จะเป็นมะเร็ง

วัคซีนเอชพีวี วัคซีนเอชพีวีที่มีจำหน่ายในปัจจุบันมี 2 ชนิด จากการศึกษาพบว่าวัคซีนเอชพีวีทั้งสองชนิดมีประสิทธิภาพสูงในการกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อเชื้อเอชพีวีชนิดก่อมะเร็งสายพันธุ์ 16 และ 18 เท่านั้น จึงป้องกันการเกิดมะเร็งปากมดลูกได้ประมาณ 70 (ไม่ใช่อ้อยละ 100) ผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนทั้งสองชนิดนี้ จึงยังต้องตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างสม่ำเสมอต่อไป

วัคซีนเอชพีวีเป็นวัคซีนที่ใช้ในการป้องกันโรคที่เกิดจากการติดเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีนเท่านั้น มิใช่ใช้เพื่อ
การรักษาโรคที่เกิดจากเชื้อเอชพีวีซึ่งมีอยู่ในร่างกายแล้วขณะให้วัคซีน **วัคซีนเอชพีวีจะมีประโยชน์สูงสุดในการป้องกัน
มะเร็งปากมดลูกเมื่อฉีดก่อนได้รับเชื้อเอชพีวีหรือก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก** ในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์ไปแล้วก็ขึ้นกับว่า
เคยได้รับเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ไหนอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ โดยที่ถ้าได้รับเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีน (16, 18) สายพันธุ์ใด
สายพันธุ์หนึ่งอยู่ก่อนแล้ว การฉีดวัคซีนก็ได้ประโยชน์น้อยลงไป และยังถ้ามีการติดเชื้อเอชพีวีทั้งสองสายพันธุ์ดังกล่าวอยู่ก่อน
แล้ว การฉีดวัคซีนก็อาจจะไม่ได้ประโยชน์เลย

จากการศึกษาจนถึงปัจจุบันในหญิงช่วงอายุ 9-55 ปี พบว่า การฉีดวัคซีนเอชพีวีอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัย ผลข้างเคียง
จากการฉีดวัคซีนเอชพีวีนี้ก็เช่นเดียวกับการฉีดวัคซีนอื่นๆ คือมักจะมีอาการปวด บวม แดงร้อน มีไข้ สำหรับผลข้างเคียงที่
รุนแรงกว่านี้พบได้น้อยมาก

ข้อแนะนำ

- ⦿ ด้วยเหตุผลข้างต้น ปัจจุบันแนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงช่วงอายุ 11-26 ปี (ก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก)
- ⦿ สำหรับการฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงอายุมากกว่า 26 ปี หรือหญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ก็ขึ้นอยู่กับการพิจารณาเป็น
รายๆ ไป
- ⦿ การฉีดวัคซีนเอชพีวีนี้ต้องฉีดทั้งหมด 3 เข็มด้วยกัน คือ ฉีดเข็มแรก และ 1-2 เดือนจากเข็มแรก และ 6 เดือน
จากเข็มแรก
- ⦿ ไม่แนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงตั้งครรภ์หรือผู้ที่วางแผนจะตั้งครรภ์ภายใน 6 เดือนและผู้ชาย
- ⦿ ไม่แนะนำให้ต้องทำการตรวจว่ามีการติดเชื้อเอชพีวีก่อนฉีดวัคซีน
- ⦿สตรีที่มีการตั้งครรภ์ ขณะที่ได้รับรับวัคซีนยังไม่ครบ 3 เข็ม ควรฉีดวัคซีนเข็มต่อไปหลังคลอด (ไม่แนะนำให้ฉีด
ขณะกำลังตั้งครรภ์)
- ⦿ ยังไม่มีข้อมูลยืนยันว่าการฉีดวัคซีนเอชพีวี จะมีผลต่อการมีบุตร การตั้งครรภ์ หรือผลเสียต่อทารกแต่อย่างใด
- ⦿ จากการติดตามตรวจภูมิคุ้มกันต่อเชื้อเอชพีวี (สายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีน) หลังฉีดวัคซีนเป็นเวลาประมาณ 6 ปี
พบว่ายังมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับที่สูงพอ จึงยังไม่มีข้อบ่งชี้ในการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น

สุดท้าย อยากเน้นว่าการลดความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก นอกจากการฉีดวัคซีนเอชพีวีแล้ว ยังต้อง
หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชพีวี (ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ไม่มีคู่นอนหลายคนทั้งหญิงและชาย) ไม่สูบบุหรี่
และไปรับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเป็นประจำอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้วัคซีนเอชพีวีหรือเกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูก สามารถติดต่อที่ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์
แห่งประเทศไทย (www.rtcog.or.th) หรือที่สมาคมมะเร็งนรีเวชไทย (www.tgcsthai.com)